

[3] MNOHOJAZYČNOST EVROPSKÉ UNIE A JEJÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ASPEKTY

3.1. Autentické a úřední jazyky

Nejdříve je na místě připomenout fakta.⁶⁷ Evropská unie a Evropské společenství mají nyní (od 1. ledna 2007) své právo zachycené souběžně třiatdvaceti jazyky. Nikde ve světě neexistuje srovnatelné mnohojazyčné zachycení práva.

Zřizovací smlouvy se sjednaly zároveň ve francouzském, německém, italském a nizozemském znění. Na základě šesti platných smluv o přistoupení nových členských států se dodatečně prohlásilo za stejně autentické také znění anglické, irské, dánské, řecké, portugalské, španělské, finské, švédské, české, estonské, litevské, lotyšské, maďarské, maltské, polské, slovenské, slovinské a nově bulharské a rumunské.

Tento mnohojazyčný režim primárního práva potvrzuje čl. 314 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále „SES“) a úplně stejně čl. 53 Smlouvy o Evropské unii (dále „SEU“). Oba články jsou pochopitelně ve znění smluv o přístupu nových států včetně té předposlední a poslední.

Stejný jazykový režim má rovněž sjednaná, avšak dosud neratifikovaná Smlouva o Ústavě pro Evropu⁶⁸, která by měla obě zmíněné zřizovací smlouvy nahradit.⁶⁹

⁶⁷ Základní informace v českých učebnicích práva Evropské unie viz *Tichý L., Arnold R., Svoboda P., Zemánek J., Král R.*, Evropské právo, 3. vydání, C.H.Beck, Praha, kapitola 13.2 Jazykový režim (str. 200 a násl.).

⁶⁸ Čl. IV-448.

⁶⁹ Smlouva o Ústavě pro Evropu jako již sjednaný, avšak neratifikovaný dokument na přistoupení Rumunska a Bulharska nepamatuje. Naopak Smlouva o přistoupení její platnost předpokládala (čl. 1 Smlouvy a navazující ustanovení Aktu o podmínkách přistoupení a dalších dokumentů doplňujících tuto smlouvu). Čl. 5 Smlouvy o přistoupení pak bulharské a rumunské znění Smlouvy o Ústavě pro Evropu připojuje jako dodatek.

Ve srovnání s jinými vícestrannými a mnohostrannými mezinárodními smlouvami zde máme velmi vysoký, ba přímo rekordní počet autentických jazyků mezinárodní smlouvy. Nikde mimo Evropskou unii jsem nenašel mezinárodní smlouvu, která by měla větší počet autentických jazyků než šest.⁷⁰

Toto konstatování nepopírá skutečnost, že některé mezinárodní smlouvy sjednané mezi Evropským společenstvím a případně jeho členskými státy na straně jedné a nečlenským státem nebo státy na straně druhé mohou mít ještě větší počet autentických jazyků. Úřední jazyky Evropské unie totiž doplňují ještě úřední jazyky těchto třetích států. Zde se totiž jenom odráží mnohojazyčnost Evropské unie, která také nečlenské státy ponouká trvat na tom, aby jejich jazyky byly autentickými jazyky takových smluv.⁷¹

Mnohé jiné takové mezinárodní smlouvy sjednané Evropským společenstvím samým nebo společně se členskými státy se ovšem sjednávají v omezeném počtu autentických jazyků, jak je obvyklé v mezinárodním společenství.

Vraťme se ale zpět k autentickým jazykům Smlouvy o založení Evropského společenství. Pro českého čtenáře je důležité, že čeština se stala autentickým jazykem spolu s dalšími osmi jazyky zemí střední Evropy, Pobaltí a Středomoří na základě Smlouvy o přistoupení z roku 2003.⁷²

Evropské společenství má nyní – po ukončení dosavadního zvláštního „oslabeného“ postavení irštiny⁷³ – stejný počet úředních jazyků. Práv-

⁷⁰ Takový počet autentických jazyků mají některé smlouvy sjednané na půdě Organizace Spojených národů.

⁷¹ Možná rekordní počet autentických jazyků má Mnohostranná dohoda mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy a Albánskou republikou, Bosnou a Hercegovinou, Bulharskou republikou, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií, Republikou Černá Hora, Chorvatskou republikou, Islandskou republikou, Prozatímní správní misí Organizace spojených národů v Kosovu, Norským královstvím, Rumunskem a Republikou Srbsko o vytvoření společného evropského leteckého prostoru (Úřední věstník EU L 285, 16.10.2006, s. 3–46). Dvacet autentických jazyků totožných s tehdejšími úředními jazyky Evropské unie doplňuje bulharština, rumunština, chorvatština, makedonština, srbština, albánština, norština a islandština.

⁷² Čl. 61 Aktu o podmínkách přistoupení Smlouvy o přistoupení (celý název smlouvy obsahuje výčet smluvních států a vstupujících států), č. 44/2004 Sb.m.s. a Úřední věstník EU 2003 L 236.

⁷³ Irština (gaelština) byla od vstupu Irska do v 70. letech autentickým jazykem Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a stala se stejně autentickým jazykem Smlouvy o Evropské unii. Irsky se jednotlivci mohou obracet na institu-

ním základem tohoto režimu je nařízení č. 1/58 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství⁷⁴, samozřejmě zase ve znění jednotlivých smluv o přístupu nových členských států.⁷⁵ Toto nařízení nicméně dále předpokládá zpřesnění jazykového režimu jednotlivých institucí jejími jednacími řády.

Na základě propojovacích ustanovení Smlouvy o Evropské unii se jazykový režim Evropského společenství vztahuje také na společnou zahraniční a bezpečnostní politiku neboli druhý pilíř Evropské unie a spolupráci justiční a vnitřní (po „Amsterdamu“ ve věcech trestních) neboli třetí pilíř.⁷⁶

Úřední jazyky jsou tedy jazyky, ve kterých se povinně zveřejňují nařízení, směrnice, rozhodnutí a také všechny akty druhého a třetího pilíře Evropské unie.

Do úředních jazyků se rovněž překládají rozsudky Soudního dvora a nepřehlédnutelná část rozsudků Soudu prvního stupně.

3.2. Budoucí růst počtu oficiálních jazyků kvůli rozšířením a menšinám

Tím se počet autentických a úředních jazyků Evropské unie patrně neuzavírá. Právě završené přijetí Rumunska a Bulharska zvýšilo počet autentických a úředních jazyků Evropské unie o dva.⁷⁷ Ještě loni jich bylo jenom jedenadvacet, resp. dvacet (kvůli již zmíněnému oslabenému postavení irštiny).

ce. Nestala se však jazykem úředním, kterým by se zveřejňovalo sekundární právo v Úředním věstníku. Angličtina je totiž druhým úředním jazykem Irska. Všichni Irové ji ovládají a většina ji užívá jako mateřský jazyk. Od 70. let však irština jako tzv. národní jazyk Irské republiky prošla určitou emancipací. Úředním jazykem se na žádost Irské republiky stala podle nařízení Rady č. 920/2005 od 1. ledna 2007, byť přechodně nikoli v plném rozsahu.

⁷⁴ Při jednotlivých novelizacích nařízení č. 1/58 se totiž zapomnělo na skutečnost, že přívlak „hospodářské“ byl z názvu Evropského hospodářského společenství vypuštěn.

⁷⁵ Ustanovení Smlouvy o přístupu (2003), jež novelizuje nařízení č. 1/58 (Příloha II, část. 22, bod 1).

⁷⁶ Čl. 28 a čl. 41 Smlouvy o Evropské unii.

⁷⁷ Jazykový režim určuje nově čl. 60 Aktu o podmínkách přistoupení Smlouvy o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska.